

มุมมองด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

The Perspectives of Motivation in Education of the Nursing Students

พิไลพร สุขเจริญ*

บทคัดย่อ

แรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอกไม่สามารถแยกจากกัน เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดแรงขับจากภายในและเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับโรคและการพยาบาลเพื่อเชื่อมโยงสู่การดูแลผู้ป่วยหากนักศึกษาพยาบาลมีแรงจูงใจในการเรียนจะเกิดความขยันและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจากกิจกรรมสนทนา พบว่า แรงจูงใจในการเรียนและไม่ตงงาน และ 2) แรงจูงใจในการเรียน ได้แก่

ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ 1) แรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ การชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาล และวิชาชีพพยาบาลมีความมั่นคงความรักในวิชาชีพการช่วยเหลือนผู้อื่นและความมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อให้ครอบครัวภูมิใจ ดังนั้นอาจารย์พยาบาลควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้นักศึกษาพยาบาล เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการเรียน / นักศึกษาพยาบาล / มุมมองด้านแรงจูงใจ

Abstract

Motivation in education both intrinsic and extrinsic factors can't be separated. Motivation drives success and helps maintain interest and focus in studying. As nursing students have an important role in taking care of patients, they need to learn about diseases and nursing care to apply in clinical practice. If they have high motivation to learn, they will study harder to meet good learning outcomes. The perspective of motivation in education of the nursing students, taken from a dialogue activity, was concluded into two main ideas:

1) the motivation supported decisions in making and choosing nursing program, including a liking in nursing and a strong career without losing job 2) the motivation to study included living in nursing, enjoying care for others, and driving for studying to making family are proud of them. Nurse instructors should organize activities that enhance motivation in education to support nursing students to improve their study outcome.

Keywords: Motivation in education / Nursing student / The perspective of motivation

*อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

E-mail: pilaiporn.navynurse@gmail.com

บทนำ

"ทุกวันนี้มีความตั้งใจที่จะดูแลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด...เพราะชอบช่วยเหลือผู้ป่วย ..เวลาที่ได้อาบน้ำผู้ป่วยจะเกิดความรู้สึกอึดอัดใจและมีความสุขทุกครั้ง .. วิชาชีพนี้ตอบอะไรหลายๆ อย่างในชีวิต ...เป็นวิชาชีพที่ไม่แต่งงานเมื่อจบการศึกษา ก็ทำงานได้ทันที...ช่วยลดภาระของผู้ปกครอง และยังนำค่าตอบแทนที่ได้มาช่วยเหลือภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้ด้วย" (ID 3)

นี่คือคำตอบของนักศึกษาพยาบาลคนหนึ่งจากประเด็นคำถามที่ว่า **"อะไรเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เลือกเรียนพยาบาล"** ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า การที่นักเรียนซึ่งจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอยู่ในช่วงตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้นน่าจะต้องมีแรงจูงใจในการเรียน ทั้งแรงจูงใจภายใน และภายนอกมาเกี่ยวข้องเพื่อผลักดันและกระตุ้นให้ก้าวเดินในสายวิชาชีพพยาบาล ผู้เขียนในฐานะอาจารย์พยาบาลจึงได้พยายามศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง บทความนี้จะนำเสนอประเด็นมุมมองด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นประโยชน์แก่อาจารย์ท่านอื่นๆ ได้นำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ต่อไป

ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน

นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาให้เป็นพยาบาลที่สมบูรณ์ สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยให้เกิดความสุขสบาย และมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง แต่จากรูปแบบการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากนักศึกษาคนอื่นๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรค และการพยาบาลต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปสู่การเรียนภาคปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง แต่หากนักศึกษาพยาบาลเกิดความย่อท้อ และไม่มุ่งมั่นต่อการเรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นย่อมไม่มีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลข้างต้น กระบวนการเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนด้านความรู้สึก ทศนคติเชิงบวก

และพฤติกรรมการเรียน (Vatankhah & Tanbakooei, 2014) ทำให้กลายเป็นผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาลมีคุณธรรมและจริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ (เจียมใจ ศรีชัยรัตนกุล, ยุพาภรณ์ ติรไพรวงศ์ และเกสร สุวิหะศิริ, 2016) และปฏิบัติการพยาบาลด้วยหัวใจอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนล้วนมีความหลากหลายและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้สึก ประสบการณ์ และการรับรู้ของบุคคล สำหรับแรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับความต้องการประกอบวิชาชีพพยาบาล โดยพบว่านักศึกษาพยาบาลที่ต้องการประกอบวิชาชีพพยาบาลจะมีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในระดับสูง (Cheng, Cheng, Tian & Fan, 2015) เป็นผู้เรียนที่ขยันและตั้งใจเรียน มีพฤติกรรมการเรียนที่ดี (McComb & Kirkpatrick, 2016) มีการรับรู้ความสามารถของตนเองและไม่มีความวิตกกังวลในการเรียนทำให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่ขาดแรงจูงใจภายใน (Khalaila, 2015) และในทางตรงกันข้าม นักศึกษาพยาบาลที่มีแรงจูงใจภายนอกเป็นปัจจัยผลักดันในการเรียน เช่น เงินรางวัลในการเรียนหรือความต้องการที่จะได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติการพยาบาลพวกเขาเหล่านั้นมักจะมีเป้าหมายในการเรียนเพียงเพื่อให้สำเร็จการศึกษาและสามารถปฏิบัติงานพยาบาลได้เท่านั้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีแนวโน้มอยู่ในระดับต่ำกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจภายใน

อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า นักศึกษาพยาบาลที่ขาดความสุขในการเรียนรู้อาจเกิดแรงจูงใจในการเรียนลดลง และมีข้อมูลสนับสนุนประกอบด้วย การมีประสบการณ์ไม่ดีต่อการเรียนโดยร้อยละ 15-20 ของนักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติต่ำจะมีแนวโน้มหยุดเรียนหรือลาออกสูงขึ้น (Khalaila, 2016) รวมไปถึงการมีสมรรถนะทางการเรียนต่ำผู้เรียนที่ขาดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การเรียนภาคปฏิบัติจะมีความสุขในการเรียนลดลง (Saifan, Aburuz, & Masa, 2015; พิริยลักษณ์ ศิริสุลักษณ์, 2013) และการมีความคาดหวังและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำผู้เรียนที่มีความคาดหวังและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะขาดแรงจูงใจในการเรียนและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน (Erten, 2014) แต่หากมีการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวัง และต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น (Cheng, Cheng, Tian & Fan, 2015)

นอกจากนี้ การเพิ่มความสามารถในการเรียนโดยเฉพาะด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญใกล้เคียงกับการเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเกิดแรงจูงใจในการเรียน และปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Aktas & Karabulut, 2016) แรงจูงใจในการเรียนจึงมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อนักศึกษาพยาบาลทั้งในด้านความรู้สึกรับรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ เกิดความรู้สึกรู้สึกและทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ เกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีโดยมีความอดทน และไม่ย่อท้อต่อปัญหาต่างๆ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

ด้วยเหตุผลข้างต้น อาจารย์พยาบาลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลจึงควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก รวมไปถึงการจัดกิจกรรมที่เป็นการเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง (McComb & Kirkpatrick, 2016) และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน

"แรงจูงใจ" (Motivation) เป็นคำที่ใช้สื่อสารในทางจิตวิทยาว่าสิ่งที่เริ่มต้นด้วยความต้องการ (need)

ภายใน หากบุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้จะส่งผลเชื่อมโยงให้เกิดความขาดแคลนภายใน เกิดแรงขับ (drive) และเกิดความต้องการที่จะตอบสนอง (response) เพื่อไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ (goal) (ลิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2558) แรงจูงใจจึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีส่วนส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมต่างๆ ที่ดีขึ้น (สุวรรค์ โค้วตระกูล, 2556) บุคคลที่มีแรงจูงใจในการใช้ชีวิตจึงเป็นผู้ที่มีกระบวนการและขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ อย่างมีทิศทางเพื่อให้ประสบความสำเร็จ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2008) สำหรับในบริบทการศึกษาแรงจูงใจถือว่ามีความสำคัญยิ่ง โดยผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน รวมไปถึงการเอาใจใส่และตั้งใจเรียนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อาจารย์พยาบาลจึงควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีและประสบความสำเร็จในการเรียน

ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน

นักจิตวิทยาให้ความสำคัญกับทฤษฎีที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนจำนวน 3 ทฤษฎี ประกอบด้วย ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theories) ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism) และทฤษฎีพุทธิปัญญา (Constructivism) ซึ่งอยู่บนหลักการความเชื่อที่ว่า ทฤษฎีทั้งหมดมีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจของผู้เรียน ทั้งยังสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมของผู้เรียนได้ (สุวรรค์ โค้วตระกูล, 2556) โดยทฤษฎีที่เป็นจุดเริ่มต้น ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theories) ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานเน้นการสร้างแรงขับ (Drives) ของบุคคลที่ยึดหลักของความสมดุลหรือความไม่สบายใจที่จะรักษาความคงตัวภายในไว้เพื่อให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิต มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงขับของมนุษย์ที่เรียกว่า "แรงจูงใจ" (Motive) และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นทฤษฎีลดแรงขับ (Drive Reduction Theory) แรงจูงใจตามทฤษฎีนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่ เช่น

ความหิว ความกระหายน้ำ ความต้องการทางเพศ บุคคลจะมีพฤติกรรมบางอย่างเพื่อลดความเครียด และตอบสนองความต้องการนั้นๆ และแรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความอยากรู้อยากเห็น การสำรวจ และความต้องการประสบความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความต้องการเหล่านี้จะทำให้บุคคลเกิดแรงขับและแสดงพฤติกรรมออกมาตามความต้องการของจิตใจ ดังนั้น ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจทางสรีระ และทางจิตวิทยาจึงกลายเป็นบุคคลที่มีความสุขในการเรียนรู้ได้

ระยะต่อมา ได้แก่ ทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์ (Humanism) ทฤษฎีนี้เป็นแรงขับสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดการเจริญเติบโตและพัฒนา โดยอยู่บนความเชื่อที่ว่าบุคคลมีแรงจูงใจที่จะประกอบกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และพฤติกรรมที่แสดงก็เป็นผลของความเจริญเติบโตภายในตัวตนของบุคคลนั้นๆ (Coon & Mitterer, 2011) หากบุคคลมีแรงจูงใจในการเรียนจะเชื่อมโยงให้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Constructivism) ทฤษฎีนี้เป็นการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นของบุคคล มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงจูงใจและอยู่บนความเชื่อที่ว่ากระบวนการรู้คิดทำให้เกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนจึงเกิดการรู้คิดที่ดี เกิดความรู้ความเข้าใจในความสามารถของตนเอง และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

สรุป แรงจูงใจในการเรียนขึ้นอยู่กับแรงขับของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจที่ดีจะเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองต้องการเกิดกระบวนการรู้คิดที่มีประสิทธิภาพและเกิดการรับรู้ว่าจะต้องมีพฤติกรรมเช่นไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน แรงจูงใจในการเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อนักศึกษาพยาบาลทุกคน

ผู้เรียนกับแรงจูงใจภายในและภายนอก (Intrinsic and Extrinsic Motivation)

นักจิตวิทยาหลายท่านไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรงซึ่งอธิบายพฤติกรรมด้วยแรงจูงใจทางสรีระและแรงจูงใจทางจิตวิทยาจากการใช้ทฤษฎีการลดแรงขับ เนื่องจากเชื่อว่าพฤติกรรมบางอย่างเกิดจากแรงจูงใจภายในมากกว่า

นักจิตวิทยารุ่นต่อมาจึงได้พัฒนาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในและภายนอกขึ้นมาแทนที่ทฤษฎีข้างต้น (Schunk, Pintrich, & Meece, 2008; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556) ประกอบด้วย แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) ซึ่งสามารถนำเสนอความสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)

แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้โดยไม่หวังรางวัลหรือแรงเสริมจากภายนอก และจะพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ด้วยตัวเอง ประกอบด้วยความต้องการทางจิตวิทยา ความต้องการที่จะเป็นอิสระ และเป็นตัวของตัวเอง และความต้องการมีสัมพันธภาพและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น แรงจูงใจภายในจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความต้องการที่จะมีความสามารถด้านการเรียนเพิ่มขึ้น (มุสลินท์ โต๊ะกานี และคณะ, 2553) นอกจากนี้แรงจูงใจภายในยังส่งผลต่อทัศนคติของผู้เรียน โดยผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะเกิดการรู้คิดที่ดีและขยันเรียนเพิ่มขึ้น และผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดี เช่น ทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ และวิตกกังวลต่อการเรียน จะประสบความสำเร็จในการเรียนลดลง (Kudo et al, 2013) ดังนั้น การมีรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียนย่อมทำให้เกิดความพร้อมและพึงพอใจในการเรียน (Dupont, 2012) เกิดความสุขในการเรียน (Parlett, 2012) และเรียนรู้ได้ดีขึ้น (Dolan, Perz, McComb & Kirkpatrick, 2013)

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่จำเป็นต้องได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น จากแรงเสริมชนิดต่างๆ ตั้งแต่คำชมจนถึงการได้รับรางวัล หรือเงินและตัวแปรต่างๆ ที่มาจากบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ ความคาดหวังของผู้อื่น หรือความคาดหวังของผู้เรียน สำหรับนักศึกษาพยาบาล แรงจูงใจภายนอกมักประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติกรพยาบาล (Hanifi, Parvizy & Joolae, 2013) การได้รับการยอมรับจากสังคม และ

ความต้องการที่จะใช้ชีวิตที่สะดวกสบายภายหลังสำเร็จการศึกษา (Kudo et al, 2013) นักศึกษาพยาบาลที่ขาดแรงจูงใจภายนอกจึงอาจมีแนวโน้มที่จะขาดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ และอาจลาออกจากวิชาชีพได้สูงขึ้น ดังนั้น แรงจูงใจภายนอกจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแรงจูงใจภายใน และเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่อาจารย์พยาบาลควรให้ความสนใจ และไม่ควรละเลย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแรงจูงใจภายในและภายนอกจะมีความสัมพันธ์กันแต่ก็ยังมีข้อมูลที่สนับสนุนว่าแรงจูงใจภายในสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดีกว่าแรงจูงใจภายนอก (Lemos & Verissimo, 2014; McComb & Kirkpatrick, 2016) เหตุผลข้างต้นจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

กล่าวโดยสรุป แรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวังต่อการเรียนในระดับสูงเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจเรียนและพยายามปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมเรียนที่ดีขึ้นอาจารย์พยาบาลจึงควรส่งเสริม และสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้เกิดความสุขในการเรียน และเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

มุมมองของนักศึกษาพยาบาลต่อแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจในการเรียนประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก รวมไปถึงทัศนคติในการเรียน และความคาดหวังในการเรียน จึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองของนักศึกษาพยาบาลทั้งประเด็นแรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ และแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์โดยจากการที่ผู้เขียนซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลและได้พูดคุยโดยใช้กิจกรรมสนทนาร่วมกัน (dialogue) กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในการจัดกิจกรรมสะท้อนคิดต่อการเรียนภาคปฏิบัติรายวิชาหนึ่ง ทำให้เกิดข้อค้นพบเกี่ยวกับมุมมองของนักศึกษา

พยาบาลต่อแรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายใน และภายนอก ใน 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. แรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากการจัดกิจกรรมสนทนาร่วมกันกับนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ผลการวิเคราะห์พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าเรียนในสายวิชาชีพนี้จะมีทั้งแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอกเป็นปัจจัยหลักต้นประกอบด้วย

1.1 การมีความชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาล

เมื่อถามนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมสนทนาร่วมกันในประเด็นคำถามที่ว่า **"อะไรเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนพยาบาล"** นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าความชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาลเป็นแรงจูงใจสำคัญ และเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ตัดสินใจเรียนพยาบาล ซึ่งความชื่นชอบถือเป็นแรงจูงใจภายในที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลให้ตัดสินใจก้าวเดินเข้ามาในสายวิชาชีพพยาบาลเพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพ และสามารถดูแลผู้อื่นได้ด้วยหัวใจของการเป็นดูแลอย่างแท้จริง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้ **"คือชอบเป็นการส่วนตัวคะ อยากเป็นพยาบาลอยู่แล้ว คิดว่าอาชีพนี้ดีถ้า มาเรียนแล้วจบไปก็ช่วยคนอื่นได้คะ"** (ID2)

"สำหรับตัวเองนี้ถ้าถามว่าอะไรเป็นแรงจูงใจให้ อยากมาเรียนพยาบาลก็น่าจะเป็นความชอบคะ คือชอบที่จะได้ดูแลคนอื่นแล้วก็ยังสามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยคะ" (ID5)

"โดยส่วนตัวก็คิดว่าตัวเองชอบพยาบาลคะ เลยทำให้เลือกที่จะเรียนพยาบาล เวลาเลือกที่เรียนหลังจบ ม. 6 ก็เลือกแต่คณะพยาบาลอย่างเดียว" (ID7)

1.2 วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มั่นคง และไม่ตกงาน

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้กิจกรรมสนทนาร่วมกันกับนักศึกษาพยาบาล ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า แรงจูงใจภายนอกก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและทำให้นักศึกษา

พยาบาลตัดสินใจเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีความมั่นคงและไม่ตกงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพเป็นพยาบาลได้ทันที ทั้งยังสามารถหาเงินเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง และช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

"หลักๆ ก็คือ พยาบาลเป็นอาชีพที่ไม่ตกงาน พอเรียนจบแล้วก็ทำงานต่อได้ทันทีเลย เราเองก็เอาเงินที่ได้ไปให้ครอบครัว ตัวเองก็สบาย แล้วครอบครัวก็สบายไปด้วย" (ID 1)

"จบเป็นพยาบาลดีคะ ครอบครัวก็ภูมิใจ แล้วก็มีงานที่มั่นคง อย่างเวลาเราเรียนจบเราก็จะมีเงินมาไว้เลี้ยงตัวเรา แล้วก็เลี้ยงครอบครัว เหมือนเป็นการช่วยครอบครัวไปในตัว" (ID4)

"เมื่อก่อนที่บ้านมีคนไม่สบายแล้วเราก็ไม่รู้ว่าจะดูแลเขาอย่างไร เราก็มาคิดว่าเราจะทำอะไรได้บ้าง อะไรที่สามารถช่วยครอบครัวได้บ้าง พยาบาลเลยน่าจะเป็นอาชีพที่เราทำงานได้ทันทีหลังเรียนจบ แล้วมันคงด้วย" (ID6)

2. แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องเรียนศาสตร์ทางการพยาบาลในภาคทฤษฎี และต้องนำความรู้ไปประยุกต์และบูรณาการเพื่อดูแลผู้ป่วยในภาคปฏิบัติ แรงจูงใจในการเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความมุ่งมั่นในการเรียน และขยันเรียน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลพบว่า แรงจูงใจในการเรียนส่วนใหญ่จะเกิดจากแรงจูงใจทั้งภายใน และภายนอกที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลยึดมั่นในการเรียนพยาบาล และตั้งใจเรียน เพื่อให้คงอยู่ในวิชาชีพพยาบาลต่อไปประกอบด้วย

2.1 ความรักในวิชาชีพ และการชอบช่วยเหลือผู้อื่น

เมื่อถามนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมสุนทรียสนทนาในประเด็นคำถามที่ว่า **"แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาคืออะไร"** นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แรงจูงใจที่ให้นักศึกษา

พยาบาลเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และเกิดแรงจูงใจในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์อย่างต่อเนื่องคือความรักในวิชาชีพ และความรู้ลึกซึ้งเอาจริงที่ช่วยเหลือผู้อื่น โดยหากไม่มีความรัก และไม่ผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาพยาบาลอาจเรียนเพียงเพื่อหน้าที่ และให้สำเร็จการศึกษาเท่านั้น ทั้งยังส่งผลให้ขาดแรงจูงใจภายในต่อการเรียน แรงจูงใจภายในจึงมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียน และการคงอยู่ของนักศึกษาพยาบาลดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

"พอได้เข้ามาเรียนพยาบาล รู้สึกว่าพยาบาลเป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เราได้ทำบุญตลอดเวลา เราเองก็มีความสุขทุกครั้งที่ได้ดูแลผู้อื่น เราจึงคิดว่าแรงจูงใจที่ทำให้เกิดแรงฮึดในการเรียนพยาบาลต่อไปน่าจะเป็นเรื่องความชอบ และความรักในการเป็นพยาบาลนี่แหละ" (ID1)

"วิชาชีพนี้ได้บุญมาก ยิ่งพอเรียนไปเรื่อยๆ ยิ่งรู้สึกชอบ เราเองก็สามารถดูแลครอบครัวเราได้ด้วย" (ID4)

"การเรียนพยาบาลนี่ดีนะคะ เราได้ทำบุญอยู่ตลอด แรงจูงใจในการเรียนก็น่าจะมาจากความชอบส่วนตัวที่ทำให้ยังคงเรียนต่อไปแม้ว่าจะต้องอดทนมากก็ตาม" (ID8)

2.2 ความมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อให้ครอบครัวภูมิใจ

ครอบครัวมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อนักศึกษาพยาบาล โดยเมื่อถามนักศึกษาพยาบาลว่าอะไรเป็นแรงจูงใจในการเรียนของพวกเขา นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แรงจูงใจสำคัญในการเรียนคือครอบครัว แม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรในระหว่างการเรียนนักศึกษาพยาบาลก็จะไม่ย่อท้อจะพยายามตั้งใจเรียนและอดทนเพื่อให้ครอบครัวภาคภูมิใจที่สำเร็จการศึกษา และจบเป็นพยาบาลวิชาชีพดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

"อย่างถ้าถามว่าอะไรคือแรงจูงใจในการเรียนในตอนนี้น่าจะเป็นครอบครัว เพราะว่าตอนนี้ที่บ้านเขาก็แก่ตัวลงเรื่อยๆ แล้วก็มีการค่าใช้จ่ายอะไรต่างๆ ถ้าเราเรียนจบพยาบาลเราก็จะไปช่วยเขาได้ จึงตั้งใจที่จะเรียนให้จบเพื่อครอบครัว" (ID3)

"ก็น่าจะเป็นครอบครัวนี้แหละที่ผลักดันให้ตั้งใจเรียน อดทน แม้ว่าลำบากหรือเหนื่อยแค่ไหนก็ตาม พอเรียนจบเราก็สบาย ครอบครัวเราก็สบาย แล้วเขาก็ภูมิใจด้วยที่เราได้เป็นพยาบาล" (ID6)

"แรงจูงใจในการเรียนมาจากครอบครัวเป็นหลัก ครอบครัวยังไม่สบาย ยังลำบาก เราก็ต้องตั้งใจเรียน ทำให้ดีที่สุด เพื่อให้จบเป็นพยาบาล จะได้ช่วยเหลือและดูแลเขาได้" (ID7)

"อย่างบ้านเราจะอยู่ต่างจังหวัด แล้วถ้าลูกหลานใครได้เรียนพยาบาลแล้วก็จบเป็นพยาบาล คนแถวนั้นก็จะมีชื่นชมมากๆ ครอบครัวเราเองก็จะได้มีหน้ามีตาไปด้วย เราจึงตั้งใจเรียนเพื่อให้จบเป็นพยาบาลให้ได้" (ID8)

สรุปข้อค้นพบที่ได้

จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ทำให้เกิดข้อค้นพบใน 2 ประเด็น คือ 1) แรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ การชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาล และวิชาชีพพยาบาลมีความมั่นคงและไม่ตกราน และ 2) แรงจูงใจในการเรียน ได้แก่ ความรักในวิชาชีพและการขอช่วยเหลือผู้อื่นและความมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อให้ครอบครัวภูมิใจ และจากข้อค้นพบข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอกล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงขับจากภายใน และต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเฉพาะด้านแรงจูงใจภายในที่สำคัญยิ่งต่อการเลือกเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ได้แก่ความต้องการที่จะประกอบวิชาชีพพยาบาล ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ตัดสินใจเลือก

เรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ด้วยตนเอง และในเวลาต่อมาเมื่อเข้าศึกษาแล้ว นักศึกษาพยาบาลที่มีแรงจูงใจภายในสูงจะเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ การรับรู้ รวมไปถึงเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น นักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงกว่าผู้ที่ขาดแรงจูงใจภายในต่อการเรียน ดังนั้น อาจารย์พยาบาลจึงควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน และสามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางหรือกระบวนการในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาลเพื่อทราบถึงวิธีการพัฒนา และวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาล และสามารถนำผลลัพธ์หรือข้อค้นพบจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดเรียนการสอนทางการพยาบาลต่อไป
2. หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรม หรือโครงการที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาลในทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการที่เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ การให้รางวัลแก่นักศึกษาพยาบาลที่เรียนดี และประพฤติตนดี เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลทุกคนตั้งใจเรียนและมีบุคลิกลักษณะที่สวยงามสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการตระหนักรู้ และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และเกิดแรงจูงใจภายในต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจียมใจ ศรีชัยรัตนกุล, ยุพาภรณ์ ตีรไพรวงศ์ และเกสร สุวิริยะศิริ. (2016). ความรู้ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกทม*, 32(3), 74-86.
- พริยลักษณ์ ศิริคุลลักษณ์. (2013). การสอนนักศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกทม*, 19(2), 5-19.
- มุสลิมห์ โต๊ะกานีและคณะ. (2553). แรงจูงใจภายในด้านการเรียนและบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 2(2), 1-15.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2558). จิตวิทยาพื้นฐาน (เอกสารประกอบการสอน). ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ไคว์ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aktas, Y.Y., Karabulut, N. (2016). A Survey on Turkish nursing students' perception of clinical learning environment and its association with academic motivation and clinical decision making. *Nurse Education Today*, 36(1), 124-128.
- Cheng, M., Cheng, C., Tian, y., & Fan, x. (2015). Student nurses' motivation to choose gerontological nursing as a career in China: A survey study. *Nurse Education Today*, 35(1) : 843-848.
- Coon, D., & Mitterer, J. O. (2013). *Introduction to psychology: gateways to mind and behaviour*. 11th ed. Belmont, CA: Wadsworth.
- Dolan, K., Perz, A., McComb, S., & Kirkpatrick, J. (2013). Comparing Undergraduate Students' Cognitive Complexity and Motivation to Learn. *Industrial and Systems Engineering Research Conference*, 1(1), 538-545.
- Dupont, S. J. (2012). *Nursing faculty motivation to use high-fidelity simulation: An application of Keller's ARCS Model*. the Degree Doctor of Philosophy. Capella University.
- Erten, H. I. (2014). Interaction between academic motivation and student teachers' academic achievement. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 152(1), 173 – 178.
- Hanifi, N., Parvizy, S., & Joolaei, S. (2013). Motivational journey of Iranian bachelor of nursing students during clinical education: a grounded theory study. *Nursing and Health Sciences*, 15(1), 340-345.
- Kudo, Y., & et al. (2013). Nursing Students' Learning Motivation Toward Technical Knowledge and Their Ethics Regarding Patients' Rights. *The Tohoku Journal of Experimental Medicine*, 230(1), 33-42.
- Khalaila, R. (2015). The relationship between academic self-concept, intrinsic motivation, test anxiety, and academic achievement among nursing students: Mediating and moderating effects. *Nurse Education Today*, 35(1), 432-438.

- Lemos, S.M., & Ver?ssimo, L. (2014). The relationships between intrinsic motivation, extrinsic motivation, and achievement, along elementary school. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 112(1), 930–938.
- McComb, A.S., & Kirkpatrick, M.J. (2016). Impact of pedagogical approaches on cognitive complexity and motivation to learn: Comparing nursing and engineering undergraduate students. *Nurs Outlook*, 64(1), 37–48.
- Parlett, D. (2012). *A Comparison of Associate and Bachelor Degree Nursing Students' Motivation*. College of Social and Behavioral Sciences. Walden University.
- Saifan, A., AbuRuz, E. M., & Masa , R. (2015). Theory Practice Gaps in Nursing Education: A Qualitative Perspective. *Journal of Social Sciences*, 11(1), 20–29.
- Schunk, H. D., Pintrich, R. P., & Meece, L. J. (2008). *Motivation in Education Theory, Research, and Applications*. 3rd edition. New Jersey: Pearson Education .
- Vatankhah, M. & Tanbakooei, N. (2014). The Role of Social Support on Intrinsic and Extrinsic Motivation among Iranian EFL Learners. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 98(1), 1912–1918.

